

Nya Meddelanden

Årgång 58. Nr 108 från starten.

från Högberga-Breviks villaägareförening. Hösten 2021.

På G i Brevik

**DAGS
ATT BETALA
MEDLEMSAVGIFTEN**

100 KR
pg nr 150 48-2
eller swisha till
123 253 55 99

I detta nummer:

Hemköp lanserar e-handel • Grönområden förbättras
Stora Allén planteras • Kostigen stamkvistas • Svan-
dammarna upprustade • Värnarparken får ny lekplats
Villa Breviks nya villor • Kottlasjön mår bättre
Barnhem och förlossningshem i Brevik
Påhittade namn • Whisky på bryggan

Nu lyssnar staden på villaägarnas önskemål

Sedan ett par år tillbaka har Kulturmiljöprogrammet stått högt upp på stadens lista. För ett och ett halvt år sedan kom ett förslag som samtliga villaägareföreningar på Lidingö till stora delar motsatte sig.

Programmet gick tillbaka till staden på omarbetning, men de förslag till förändringar som hittills har framkommit är fortfarande inte godtagbara. I första förslaget klassade man en tredjedel av Lidingös villor som särskilt skyddsvärda (det som tidigare hette k-märkning).

Kritiken handlade om att man målar med breda penslar och klassar hela områden med olika bebyggelse som särskilt skyddsvärda. Attefallsbestämmelserna skulle inte gälla, vilket försvårar enklare tillbyggnader och gör även mindre förändringar bygglovspliktiga.

Samtliga villaägareföreningar på Lidingö motsätter sig detta. Det råder en rörande samstämmighet i frågan. Men vad vill föreningarna att man ska göra? Jo, det är ganska enkelt, använd sunt förnuft. Föreningarna vill vara konkreta och konstruktiva, så här är några förslag:

- Begränsa skyddsvärdet till ett fåtal fastigheter, där man motiverar varför de ska ha skyddsvärde.
- Begränsa antalet områden som ska vara skyddsvärda. Låt det handla om tio områden istället för de 40 områden som förslaget från början omfattade.
- Ta fram tydliga regler för vad man får göra och inte får göra på sin fastighet. Det här har flera kommuner redan gjort, Karlstad är ett bra exempel, så det är bara att kopiera.
- Inga villaägare ska få högre eller fler bygglovsavgifter.

Glädjande är nu att stadens politiker verkar lyhörda för villaägarnas synpunkter. Man förstår att villaägarna är en stor och betydelsefull grupp på Lidingö. Och villaägarna är gärna med och tar fram konstruktiva och konkreta förslag.

En viktig del i detta är att man bör ha ett "kundperspektiv", det vill säga att man bör se det från villaägarnas perspektiv. Om man bor i ett hus som är skyddsvärt så bör begränsningarna i vad man får göra vara anpassade till just den fastigheten och den byggnadsstilen. Är det nyklassisism eller funktis så bör det vara anpassat därefter.

Om det första förslaget hade gått igenom hade det inneburit stora inskränkningar i äganderätten. Som villaägare måste man få göra förändringar i sitt eget hus och man måste veta vad man får göra och inte göra innan man sätter igång processen. Som det har varit fram till idag så präglas byggloven av en stor grad av godtycke och individuella bedömningar.

Villaägarna är en viktig grupp, det är helt sant. Och vi är villiga att samarbeta med staden på en konstruktivt sätt. Låt varje förening själva bedöma vad de tycker om de begränsningar som skyddsvärda områden innebär.

Och med det vill jag tillönska er ett gott slut på året, sköna helger och ett Gott Nytt År!

Christer Åkerhielm
Ordförande

Dags att betala, även med swish!

Nu är det dags att betala medlemsavgiften för 2022 på endast 100 kr. Tillsammans med denna tidning finns ett brev och inbetalningskort.

Ditt medlemskap betyder mycket för vår verksamhet.

Sätt in på pg nr 150 48-2 eller swisha 100 kr till 123 253 55 99.

Skriv ditt namn och gatuadress. Tack!

Årsmötet

I slutet av september hölls årsmötesförhandlingar i Högberga Gård. Det var god uppslutning, vilket antingen berodde på längtan till att få träffas på riktigt, eller längtan till vinprovingen som följde på årsmötet.

Mycket av mötet handlade om park och natur, platsnamn och informationsskyltar, Villa Brevik, hastighetsbegränsningsåtgärder med mera.

Styrelsen 2021/22

Vid årsmötet i september 2021 omvaldes alla i styrelsen enligt nedan.

Sten Edholm är sammankallande i valberedningen och han hade en lätt uppgift då alla i styrelsen omvaldes. Föreningens revisorer heter Anders Ahlqvist och Torgny Wingbro. Revisorssuppleanter är Jonas Wahlström och Monette Edholm.

Om du vill prova på att vara med i styrelsen är du välkommen att höra av dig.

Christer Åkerhielm
ordförande

Johan Ahlbom
vice ordförande

Håkan Helander
kassör

Birgitta Sjöberg
huvudombud

Johanna von Schoultz
kvartermästare

Andreas Lindberg
redaktör

Elisabet Bergknut
sponsring

Robert Nordstrand
suppleant

Anders Wikman
suppleant

Hemköp nu med e-butik

I september lanserade Hemköp i Brevik sin nya e-handelstjänst. Efterfrågan har varit stor ända sedan pandemin började.

– Att handla mat över nätet underlättar för kunderna och erbjudandet är en del av framtiden, säger Hemköps butikschef Andreas Gruber.

Sedan pandemins utbrott har efterfrågan på e-handelstjänster varit stor, så från och med i höst har Hemköp kunnat erbjuda e-handel för sina kunder. Öppethållandet från kl 07.00 ett par dagar i veckan, som fanns förut, har upphört och istället erbjuder man denna service.

Personalen ser fram emot att ha tjänsten på plats.

– Vi ser i vårt närområde att e-handel är stort och att våra kunder uppskattar det. Vi har kört en egen variant tidigare, där vi har tagit emot ordrar direkt från kund, men nu får vi en mer långsiktig lösning. Det är den största satsningen som vi gjort på länge, säger Andreas Gruber.

E-handeln är ett så kallat Click-and-Collect erbjudande, där kunderna får sina färdigpackade matkassar levererade till sig på parkeringen utanför butiken. På Hemköp tror man att det nya erbjudandet kommer underlätta för konsumenterna, speciellt under rådande pandemi.

– Det är fortfarande många som inte vill besöka butiken fysiskt och nu kan vi ta emot deras ordrar digitalt istället. Som kund kan du dessutom planera inköpen i god tid och få varorna plockade av oss direkt i butiken, säger Andreas Gruber.

Enligt statistik från Svensk Dagligvaruhandel har e-handeln en fortsatt positiv tillväxt. Statistik visar att den totala e-handelsförsäljningen under 2021 har ökat med 56 % jämfört med samma period förra året. Upphämtning i butik är en fortsatt stark trend där försäljningsutvecklingen hittills i år har ökat med 83 %.

Personalen plockar varorna i kassar.

På parkeringen finns två platser reserverade för hämtning av mat genom e-handelslösningen.

Julbord på Högberga Gård

Högberga Gård erbjuder sedan länge sitt läckra julbord i år. Det är uppdukat 3-18 dec. Det kostar 795 kr på vardagar. Barn upp till 3 år äter gratis, 3-12 år 295 kr. Julbord inkl övernattnings 1795 kr. Läs mer på deras hemsida www.hogberga.se

Möte med staden om Breviks grönområden

Röjning utmed Höguddsstranden är utförd. Foto: Johan Ahlbom.

En dag i början av oktober sammanstrålade några ur föreningens styrelse med Lasse Heins, naturansvarig inom Lidingö stad. Avsikten med mötet var att gå igenom utförda och planerade arbeten kring Breviksängarna, Breviks hamn och Högudden.

Trädplanteringar i Olympialunden.

Några av de nyplanterade björkarna har delvis torkat i kronorna. Lasse Heins har besiktigt träden tillsammans med Nordic Tree Care, som föreslår en beskärning av de skadade träden och då bör de komma igång igen. Åtgärderna utförs i vår.

Lasse undersöker redan nu i höst om fler gamla björkar kan bytas ut mot nya. Villaägareföreningen föreslår att man börjar med det norra området.

Slätter av grönytor. Lidingö Trädgårdscenter som sköter marken på stadens uppdrag verkar ha bytt maskin från slaghack till gräsklippare, som klipper närmare markytan. Det har medfört att stora "mullvadshögar" med slaget gräs blir liggande kvar på marken. Det är varken snyggt eller bra för växtligheten. Det borde gå att höja maskinen en aning.

Röjningar vid Svandammarna.

Jobbet utfördes på försommaren av Skogssällskapet och resultatet blev mycket lyckat. All vass skars ner så

att man nu kan se vattenspegeln. På holmen togs några dåliga björkar ned och där blev nu ljusare och mer välkomnande. Föreningens förhoppning är nu att slättern ska bli årlig.

Slätter på lilla trekantsängen söder om Svandammarna. Föreningen anser att området bör hållas öppet genom årlig slätter.

Trädplanteringar i Stora Allén.

Arbetena har påbörjats i början av oktober. Det är mycket glädjande att det nu är på gång. Se artikel sid 5.

Björk i Piratparken. En äldre björk alldeles intill piratskeppet, har provborrats och den visar sig vara helt innanrutten. Den utgör en säkerhetsrisk - och bör därför tas ner och ersätts av en ny björk. Även i den intilliggande Badhusparken, där det växer många äldre björkar som snart kommer att falla för ålderssträcket, bör det planteras några nya björkar. Två äldre björkar utmed den nyanlagda stigen har också provborrats, men de är friska.

Tidpunkt för arrendatorns **slätter av Breviksängarna**. Arrendatorn slog i år ängarna före midsommar, vilket inte är bra för ängsblommorna, som ska hinna fröa av sig. Arrendatorn bör uppmärksammas på att slätter enligt arrendeavtalet inte får ske förrän i början av juli.

Kostigens lindallé. En skadad lind bör bytas ut, alternativt bör ett rotskott säkras. Staden undersöker möjligheten att fortsätta lindplantering på reserande sträcka, där träden högs ner under kriget. Det handlar om ett 20-tal träd x 2.

Slätter av diken i alléer. Bland annat bör båda sidor av diket i Östra Allén slås. En stor gren från en ek i Östra Allén har blåst ner över arrendemarken på Breviksängarna, den bör tas bort.

Röjningar utmed Höguddens strandpromenad. För någon månad sedan utfördes röjningarna av stadens entreprenör Skogssällskapet, men allt ris ligger kvar i högar. Föreningens uppfattning är att det har röjts väl hårt, att man inte hade sparat tillräckligt många buskar av "nästa generation". Spår antydde tyvärr också att de närboende medverkat till detta. Nya träd och buskar, såväl barr som löv bör planteras.

Röjningar på Kyssarnas kulle. Det är dags för röjningar på kullen igen. Ett antal träd (främst almar) är döda, och en hel del sly har kommit upp.

Stamkvistning i Norra Allén anser föreningen bör ske varje år.

Johan Ahlbom

Naturpromenad. Johan Ahlbom villaägareföreningens naturexpert, Christer Åkerhielm, villaägareföreningens ordförande och Lasse Heins, stadens naturexpert.

Äntligen planteras Stora Allén

Stora Allén sedd från Trädgårdsvägen mot Saltsjön. Här ses blivande växtplatser för de nya alléträden. I gropar där träden senare ska planteras fylls makadam och grus, blandat med biokol.

Det är inte ofta det planteras en ny allé på Lidingö. Men denna höst återplanterar Lidingö stad Stora Allén, som sträcker sig från Trädgårdsvägen i norr ner till Saltsjön i söder. Projektet gläder Villaägareföreningen, som under fem år har jobbat för att allén ska förnyas.

Allén har anor ända sedan slutet av 1800-talet, då den planterades av Breviks gård. På senare år har den i stort sett försvunnit, med undantag av några få gråpopplar. Den nya allén kommer att bestå av 54 nya träd. Man har valt två sorters avenbok och smalkronig

silverlön. Trädslagsvalet är anpassat till typen av fuktig mark och närhet till bollplaner och vägar.

Allén var från början en blandallé, med alm, gråpoppel och asp, och gick från gården ner till ångbåtsbryggan. Det som på senare år återstår av den ursprungliga allén är några få gigantiska gråpopplar nära Saltsjön.

För att bereda plats för de nya träden tar man bort ett par av de större popplarna samt mycket buskar och sly. De nya träden kommer att planteras i gropar som fylls med makadam och

biokol, där syftet är att skapa fördelaktiga växtbäddar.

Text och foto: Johan Ahlbom

Kostigen stamkvistad

Kostigen före och efter stamkvistningen. Efter stamkvistning blir allén ljus och luftig. Träden blir också mer välmående eftersom de får koncentrera tillväxten uppåt i kronorna i stället för utmed stammarna.

Kostigen lindor planterades i Villaägareföreningens regi för tjugo år sedan, det vill säga år 2001. De ersatte tidigare alléträd som dött, troligen beroende på många vintrars saltning på den närliggande fotbollsplanen. Kostigen sträcker sig mellan Östra Alléns nedersta del och Klörevägens vändplan.

Alléträd av detta slag måste alltid underhållas med stamkvistning, vilket staden med den årligen genomför i Västra Allén, men Kostigen hade glömts bort.

Text och foto: Johan Ahlbom

Svandammarna upprustade

Svandammarna, som ligger mellan Breviks fotbollsplan och båtklubben, har länge fört en tynande tillvaro. De har varit så igenvuxna att man inte kunnat se vattenspegeln.

Villaägareföreningen har hänvisat till den skötselplan som finns över området. Där anges att dammarna bör rustas upp och underhållas. Före sommaren gjorde staden en utmärkt insats genom sin entreprenör Skogssällskapet. Man slog och fraktade bort stora mängder vass och en hel del björkar på den lilla holmen. Träden var genomruttna och riskerade att blåsa ner.

Den södra dammen har lämnats helt orörd, för där finns häckande sot-höns och änder.

Text: Johan Ahlbom

Foto: Andreas Lindberg

Nu har området runt Svandammarna röjts, så det har blivit ljust och fint.

Förhandsbeställ Stora Breviksboken

Högberga-Breviks villaägareförening har gett ut två böcker om vårt områdes historia. Den senaste kom 2015. Så nu är det dags igen. Stora Breviksboken är på tryck i denna stund. Leverans räknas till jul.

Innehållet handlar till största delen om historiska berättelser om Brevik, men en hel del om Högberga, samt lite om Käppala.

Författare är Johan Ahlbom och Andreas Lindberg.

Boken innehåller 48 kapitel, varav 25 är nyskrivna. De andra är hämtade

från de tidigare utgivna två böckerna om Brevik, men uppdaterade, redigerade och med nya bilder. Boken är på 280 sidor, inbunden och tryckt i fyrfärg. Priset är 275 kr.

Gör så här: Betala boken på pg 150 48-2. Boken levereras direkt till din brevlåda, när den har kommit från tryckeriet. Glöm inte att skriva namn och adress.

Du kan också använda formuläret på hemsidan lidingovillor.se Välj Högberga-Brevik.

Väpnarparken får ny lekplats

Lidingö Stad arbetar kontinuerligt med upprustning av våra lekparker och nu har turen kommit till Väpnarparken i Brevik. Den ligger intill förskolan Mimosan vid Väpnarstigen.

Lekparken kommer nu att få ett nytt och mer varierat innehåll och nya träd och buskar planteras.

Upprustningen är påbörjad och den gamla lekutrustningen riven. När allt är klart kommer Väpnarparken att ha en ny utformning med ett större utbud av lekattraktioner för att locka fler. Det blir fler gungor, fler sittbänkar, en stor sandlåda, en karusell och till och med en liten grill.

För att parken ska bli grönare, vackrare och mer inbjudande ramar den in den med nya träd och buskar. För att förbättra tillgängligheten och öka trygghetsskänslan får parken också belysning, fler sittplatser och man anlägger en ny entréväg från Väpnarstigen. Ett ordentligt väderskydd med bänkbord blir det också.

I planeringen av upprustningen har staden lyssnat på närliggande förskolor, skolor och familjedaghem som har fått ge synpunkter och önskemål om den nya parkens utformning och innehåll. Även boende på ön har involverats via en enkät om våra lekparker och parker.

I samband med upprustningen har man också tagit ner tre björkar. Träden var gamla och hade tork-, stam- och grenskador och hade tagit stor skada under den torra sommaren 2018. Man gjorde bedömningen att man var tvungen att fälla dem så de inte skulle utgöra en fara för allmänheten.

Träden fälldes utanför häcknings-säsong för fåglar. Trädstammarna kommer att läggas upp på annan plats på Lidingö för att bli hem åt insekter och svampar, något som gynnar den biologiska mångfalden.

Arbetet beräknas vara klart under december månad.

Andreas Lindberg/Lidingö Nyheter

**Väpnarparken under arbete
(oktober 2021). Foto: Johan Ahlbom.**

Villa Breviks nya villor

Det byggs för närvarande 12 bostäder på Villa Breviks tidigare hotellområde. Husen byggs i form av sex stycken parhus, där varje lägenhet får en boyta av 194–208 kvm med 6–7 rum i varje bostad. Alla lägenheter är redan sålda och priset låg mellan 13,4 och 14,3 mkr. Husen blir bostadsrätter och inflyttning planeras till mars-augusti 2022.

Husen närmast Södra Kungsvägen börjar ta form.
Foto Johan Ahlbom

De nya husen kommer att få en klassisk arkitektur för att passa in i Breviks drygt hundraåriga villasamhälle. De översta husen gränsar mot Södra Kungsvägen och de nedersta mot Trädgårdsvägen. Mäklarbild

Parhusen utmed Södra Kungsvägen. Skiss Dinell Johansson arkitekter.

Johan Ahlbom

Grannsamverkan och en flaska rött

På Hövdingevägen 2 bodde Karl Arne Holmsten och Inga Gill.

Min hustru Kerstin "Yaya" har alltid ansett att grannsamverkan är viktig. Sen länge hjälper hon Gerda Woxén att sprida polisens rapporter i kvarteret Linet. Men samverkan mellan grannar kan också ta andra former än bara skydd mot kriminella.

Karl Arne Holmsten och Inga Gill bodde länge på Hövdingevägen 2, granne med Yayas föräldrar Sven och Lena Ahlström, i det stora vita huset nummer 4. Under många år kom Karl Arne varje söndagskväll till dem och bad att få låna en flaska rödvin. Vilket han givetvis fick. Så fort systemet öppnade på måndagen lämnade han tillbaka den. Inte alltid samma sort, men likvärdig.

1976 dog Sven Ahlström, jag och Yaya hade strax innan flyttat hem efter tio år i Sydamerika och köpt den gula grannvillan på nummer 6. Mamma Lena sålde det stora huset och flyttade in hos oss. Karl Arne anpassade sig snabbt till förändringen och började komma till oss med samma önskan om att få låna en pava rött varje söndagskväll.

Självklart fick han det. Snart utvecklades rutinen så att vi inte ens låste ytterdörren när vi visste att han skulle dyka upp. Vi till och med hade en speciell hylla i köket på vilken det alltid stod en rödvinsflaska och väntade. Det hände att vi hade middagsgäster när han kom in utan att knacka, hälsade glatt på alla, tog sin flaska och gick. Det väckte givetvis en viss förvåning bland besökarna när den välbekanta skådespelaren, den självklara första älskaren i mängder av filmer dök upp utan att vi kommenterade den snabba visiten.

På måndag morgon kom Karl Arne och en flaska tillbaka. Var vi inte hemma ställde han den på farstubron. Det var en självklar ceremoni som upprepades i flera år. Någon gång frågade jag honom i alla fall varför han inte köpte en flaska extra veckan innan.

- Så att du inte behöver låna en på söndagskvällen?
- Du förstår, sa han, den smakar extra gott så här!

Nu är både Karl Arne och Inga döda, liksom svärföräldrarna Sven och Lena. Yaya och jag bor kvar på Hövdingevägen 6. I 2:an bor familjen Bard och i 4:an paret Zetterqvist. Och nu har det också tillkommit 4B och 4C. Jag undrar hur Karl Arne hade löst den förändringen? Grannsamverkan är i alla fall något fint att värna om.

Jan Sandquist

Förbättrad ekologisk status för Kottlasjön

Ursprungligen var Kottlasjön näringsfattig, men genom utsläpp från kringliggande bebyggelse och viss industriell verksamhet de senaste drygt 100 åren, har sjön istället blivit övergödd med tilltagande problem med algblooming sommartid.

Lidingö stad har genom åren genomfört en rad åtgärder för att förbättra vattenkvaliteten. Bland annat såg man till att husen runt Kottlasjön fick anslutning till det kommunala avloppsnätet på 1980-talet. Åtgärder för att ta hand om näringsämnen i dagvatten genomförs successivt. Strandvegetation har avlägsnats. Det finns emellertid betydande mängder fosfor i sjöns botten sediment som läcker ut i vattnet och göder växtplankton. Detta sker särskilt sommartid när vattentemperaturen är högre.

2016 gjordes provfiske i sjön. Resultatet blev en riklig förekomst av abborre och mört samt enstaka exemplar av sarv, gärs, gädda och ruda. Abborrbestånden bestod uteslutande av små individer. En tänkbar förklaring kan vara att större abborrar, som är rovfiskar, har svårt att finna lämpliga byten i det grumliga vattnet.

2017 behandlades Kottlasjön med polyaluminiumklorid för att minska fosforhalten i sjön. Åtgärden har följts upp 2018-20. Resultatet har blivit en dramatisk förbättring av sjöns ekologiska status. Siktdjupet har ökat, syrehållandena i sjöns djupaste delar har förbättrats. Algbloomingen med cyanobakterier (som kan vara giftiga) har inte noterats sedan aluminiumbehandlingen. Fiskbeståndet har förändrats genom att mängden mört har minskat avsevärt, vilket är bra eftersom mört indirekt bidrar till det grumliga vattnet genom att mängden växtplankton ökar.

Under våren 2021 uppträdde emellertid enorma svärmar av små fjädermyggor runt Kottlasjön. En inventering av bottenfaunan visade stora mängder rörrester, tidigare boplatser för fjädermygglarver. En orsak till detta kan vara en kombination av förbättrad vattenmiljö och minskat betningstryck från fisk.

Kottlasjön mår betydligt bättre, sedan staden behandlat sjön med polyaluminiumklorid.

Abborrarna är på väg tillbaka. Det är bättre med abborrar än mört i insjöar.

Tidigare har det funnits flodkräftor i Kottlasjön. De utrotades av kräftpessten under 1980-talet, men i dag finns det en del signalkräftor i sjön. Men det är ingen bra idé att försöka fiska kräftor (eller fisk) i Kottlasjön, om du inte har fiskerätt, och det har i huvudsak endast de boende runt sjön.

Förr fanns det gott om flodkräftor i Kottlasjön. Nu finns det en del signalkräftor.

Leif Aringer

Foto: Bengt Jansson/Wikipedia

Barn- och förlossningshem i Brevik

Inte många Breviksbor känner till att det i Brevik har funnits både barnhem och förlossningshem! På Trädgårdsvägen 20 låg det välrenommerade Tora Thulins barnhem och på Klövervägen 5 låg ett mindre känt privat förlossningshem.

Under 1920-talet fanns runt om i Sverige hundratals spädbarns- och mödrahem – som utgjorde en dåtida form av vinstdriven barnavård. Många drevs i offentlig regi, men parallellt fanns även privata institutioner på marknaden.

Barnhemmet

I den stora tvåvåningsvillan på Trädgårdsvägen 20, som är byggd 1910, drevs under många år ett välrenommerat barnhem av Tora Thulin i privat regi. Huset användes både för fosterhemsplacering av barn, ibland även spädbarn, och för utbildning av barnsköterskor.

Här bodde tre fröknar Thulin; Hanna (Johanna f 1862), Ellen (f 1884) och Tora (Viktoria f 1892). Ellen och Tora var systrar och brorsbarn till Hanna. Villan inköptes år 1917 och på köpebrevet står Hannas namn. Deras utflyttning skedde från Sundbyberg, men familjen hade rötter i bland annat Karlshamn. Fröknarna Thulin blev länge boende i villan på Trädgårdsvägen. Alla tre bodde kvar 1940, Ellen och Tora bodde kvar 1950 och det samma gällde 1960. Då antecknas i Lidingö stads register Tora och Ellen Thulin som ägare. Hanna dog 1944, Ellen 1963 och Tora 1977, och alla tre ligger begravda på Lidingö kyrkogård.

Verksamheten på barnhemmet var helt privat och hade ingen direkt koppling till kommunen eller landstinget. Det vanligaste var att föräldrarna själva lämnade sina barn där, men det gjordes även av Stockholms barnavårdsnämnd och några andra institutioner. Tillstånd till att driva barnhem gavs av Länsstyrelsen.

Den stora villan inrymde ett barnhem med 10 – 20 platser. I Lidingö stadsarkiv finns register över alla de barn som varit placerade på barnhem

Villan på Trädgårdsvägen 20 idag.

på ön under åren 1926 – 1947. Under hela den tiden finns Tora Thulins barnhem med. Som exempel kan nämnas att år 1934 hade barnhemmet 9 barn inskrivna vid årets början och 10 barn vid årets slut. Under året hade man vårdat ytterligare 11 barn.

År 1937 hade antalet barn ökat till 20 vid årets början och under året tillkom ytterligare 7 barn, men samtidigt lämnade 7 barn under året. Vid årets slut uppgår man att man vårdade 7 barn under 1 års ålder och 15 barn som var 1 – 8 år gamla. Inga barn rapporterades avlidna.

Enligt vissa uppgifter blev några av barnen så omtäckta att de blev kvar i villan som fosterbarn.

När Hanna Thulin dog infördes i Lidingö Tidning den 4 mars 1944 några minnesord över hennes rika gärning: "1917 kom hon till Lidingö, där hennes brorsdotter upprättade ett barnhem och en utbildningsanstalt för barnsköterskor, och "faster Hanna" har för många kullar av ungdom varit den blida och goda modern, och allt detta

ljus som flödat ur hennes hjärta har varit en återglans av den gudomliga kärlek som hon själv mötte i unga dagar. Hon är ett helgon. Må hon få vila i frid efter ett långt och vackert liv."

I tidningen "Morgonbris" från 1936 annonserades kurserna på Tora Thulins barnhem ut. Morgonbris var Arbetarkvinnornas tidning.

Utbildning i barnavård

På barnhemmet drevs också, parallellt med barnhemsverksamheten, utbildning i barnavård. Det var praktiska och teoretiska kurser som omfattade fyra månader. Genomgången kurs berättigade till inträde i Svenska Barnsköterskeföreningen. En särskild barnläkare,

dr Belfrage, var knuten till verksamheten.

Sverige var på den tiden ett fattigt land och om man läser tidningen Morgonbris, som var "arbetarkvinnornas tidning", kan man lätt förstå att barnhem som Tora Thulins under 1930-talet fyllde en mycket viktig uppgift. Tidningen är full av reportage om fattiga familjer som bodde i dåliga statarbostäder, dragiga stadslägenheter eller andra undermåliga familjebostäder. Det är inte så konstigt att många familjer tvingades lämna bort sina barn till barnhem därför att det inte fanns mat för dagen eller en människovärdig bostad för barnen att växa upp i.

Som en bekräftelse på detta saxar vi följande ur den nämnda tidningen Morgonbris:

"I sju år har den lilla stugan, med den blygsamma golvytan av 3 x 4 meter varit familjens hem, där åtta personer försökt göra det bästa av tillvaron. För två år sedan byggdes en förstuga, dessförinnan öppnade sig stugdörren rätt ut mot snön och blåsten. Vid klart väder skymtar man stjärnorna genom skorstenspipan, och då bostaden inte är vinterbonad har man kanske också på många andra sätt erfårit kontakten med naturen."

Barnhemmen var också viktiga för barn som var födda utom äktenskapet. Det var även vanligt att barn till föräldrar som var stationerade utomlands, såsom ambassadanställda och liknande anlitate dessa barnhem.

Baltiska flyktingar

En annan mycket viktig funktion fyllde villan på Trädgårdsvägen när tusentals baltiska flyktingar flydde till Sverige 1944, då många landsattes på Breviks brygga. När flyktingarna klev iland möttes de av lottor med färdigbredda smörgåsar, mjölk och kaffe. Mackorna hade beretts i förplägnadschefens kök på Trädgårdsvägen 20! Tora Thulin var Lotta och upplät barnhemmets kök till beredning av mat åt flyktingarna. Läs mer i den kommande Stora Breviks-boken "9 000 baltiska flyktingar landade i Brevik 1944."

Senare bodde familjen Ressel i villan och idag ägs den av familjen Rudengren.

Det privata förlossningshemmet på Klövervägen 5 som det ser ut idag.

Förlossningshemmet på Klövervägen 5

Huset byggdes under åren 1910-15 och där drevs under 1910-talet och -20-talet en verksamhet som förlossningshem. Det finns ganska lite uppgifter bevarade om den verksamhet som bedrevs i huset, men privata förlossningshem var inte ovanliga vid den tiden. Det talades dock inte så mycket om förlossningshemmen på grund av sakens känsliga natur.

Tidigare ägare till huset har berättat att husets första ägare blev änka tidigt, och då började ta emot flickor som hamnat i "besvärigheter". På den tiden var det ju ytterst uppseendeväckande att som ogift och utan fast sällskap bli gravid.

Huset ruvar säkert på en hel del tragik och hemligheter, men det är inget vi kommer att få reda på.

Kartläggning av hemmen

Just nu sker, bland annat genom Linköpings Universitet, en kartläggning av förlossningshemmen i Sverige. Under många år kunde kvinnor i Sverige ta in på förlossningshem och föda barn i hemlighet. Pågående forskning visar att det fanns privata förlossningshem över hela landet ända fram till 1950-talet.

Förlossningshem var privata kliniker dit kvinnor kunde ta in innan de skulle föda, sedan föda där, lämna ifrån sig barnet och åka hem som om ingenting hade hänt. Det sågs ofta som ett sätt att ha hedern i behåll.

Annons för ett liknande förlossningshem som det på Klövervägen. Förlossningshem var privata kliniker där kvinnor fram till 50-talet kunde ta in om de ville hålla sin graviditet i hemlighet. Nu kartläggs dessa hem och forskarna har hittills hittat runt 200 stycken spridda över hela Sverige. Foto: Johanna Sjöberg/Linköpings universitet.

Annons för ett förlossningshem

En annons för ett förlossningshem från den tiden lydde så här: "Obemärkt dam får god vård i snyggt och stilla hem hos barnmorska norr (om) stad, två timmars järnvägsresa från Stockholm. Hem till barnet finnes. Svar till 60 kronor per månad."

Johanna Sköld är professor vid Tema Barn vid Linköpings universitet och en av forskarna som undersöker förlossningshemmen.

- När man riktade sig till ogifta kvinnor använde man ofta signalordet "obemärkt", man ville nå kvinnor som inte ville bli bemärkta utan hålla sin graviditet hemlig.

Hittills har Johanna Sköld och hennes kollega kartlagt ungefär 200 hem som var verksamma från 1910-talet och framåt.

- Och på de här förlossningshemmen kunde mammorna också ta in innan graviditeten började synas. Det är också en viktig del av det hela.

Förlossningshemmen hade varierande standard. Från kyrkligt håll menade man att de exploaterar mammor och barn då kvinnorna måste betala för allt.

På ett ställe i undersökningen som kallas "Fru S förlossningshem" svarar den nyblivna mamman så här om hur det var: "Fru S ville icke ha några barn på sitt förlossningshem, hon sade mig att det var bäst att omedelbart lämna bort barnet". Ibland lade man ett täcke över ansiktet på mamman för att hon inte skulle se barnet och så skickades barnet till ett spädbarnshem eller till blivande fosterföräldrar.

Idag ägs villan av familjen von Schoultz.

Johan Ahlbom

Påhittade namn på områden i Brevik

I Villaägareföreningen har vi blivit överraskade av att staden på sina kartor märkt ut två områden i Brevik med påhittade namn, som inte funnits tidigare. Breviksängarna och Badhusparken går under den felaktiga benämningen "Breviks Strandpark".

Vi tycker det är viktigt att kalla platser vid dess rätta, historiska namn och inte hitta på nya som helt saknar historisk bakgrund. Vi ansöker därför nu hos staden om namnändringar för att få tillbaka de gamla namnen.

Hur länge Breviksängarna har haft sitt namn är inte känt, men vi har kunnat belägga det minst sextiotvå år tillbaka i tiden, genom ett antal artiklar i Lidingö tidning.

Badhusparken är den lilla park som ligger utmed stranden mellan lekplatsen Piratparken och Kragenäs villor. Badhusparken utgörs av en öppen gräsyta, glest bevuxen med några vackra björkar och alar. Badhusparken har haft sitt namn sedan år 1911. I Sveriges Villa- och Egnahemstidnings julnummer samma år finns en artikel om Brevik, eftersom det då var nyetablet och man sökte köpare till tomter och villor. Där finns att läsa: *"Till höger räknadt, ligger en strandrestaurang, 'Café Sjövillan', och därbortom Badhusparken, utanför hvilken det stora kallbadhuset, efter ritningar af arkitekt F Boberg nästkommande vår kommer att uppföras"*.

Badhuset uppfördes mycket riktigt samma vår, men försvann i vinterstormar eller isskruvning efter bara några år.

Johan Ahlbom

Badhusparken, med utsikt mot segelleden och Skurusundet.

**Breviksängarna sträcker sig mellan Trädgårdsvägen och Saltsjön.
Foto Johan Ahlbom**

Trångt i portgången till Villa Breviks kök!

Villa Breviks restaurang har stängt, kan det bero på att köksingången är så svår att nå...

Whisky på Breviks brygga

En vecka i höst blev de som promenerade i Brevikshamnen lätt förvånade. På kajen låg femton stycken whisky-tunnor snyggt staplade.

– Är det smuggelsprit? Var kommer de ifrån?

Svaret är att de kommer från Fjäderholmarna (som mycket riktigt har en historia av smuggelsprit och lönnkrogar).

Det svenska whisky-företaget Mackmyra har ett av sina lager på Fjäderholmarna, det så kallade "Skärgårdslagret".

Hos Mackmyra kan du köpa din egen whiskytunna och blanda din egen

whisky. Så lagras den i minst tre år innan den buteljeras. Så detta var en leverans som kommit med båt, så klart från Fjäderholmarna som skulle gå till buteljering.

Att köpa sin egen tunna (eller fat, som de kallas) kostar 14 800–20 800 kr. De femton faten som låg på bryggan hade alltså ett sammanlagt värde på en kvarts miljon.

En lastbil kom strax efter att bilden togs och hämtade upp den dyrbara lasten.

Text: Andreas Lindberg

Bild: Johan Ahlbom

Slukhålen vid Höguddens strand

Fortfarande efter ett år står varningsmärkena kvar vid Höguddens strand. Märkena varnar för så kallade slukhål som har uppstått i marken bakom kajmuren.

Lidingö stad planerar att låta gräva ut marken, laga muren och återfylla. Förseningen beror på att marken sannolikt ligger inom området för Höguddsvillans byggnadsminne, vilket skulle kräva ett tillstånd från länsstyrelsen för att genomföra dessa åtgärder.

Text och bild: Johan Ahlbom

Hyr en Lidingöguide

En välkommen och annorlunda födelsedagspresent, eller ett företagsarrangemang kan vara att hyra in en Lidingöguide och göra en guddad promenad eller varför inte en busstur på ön.

Sedan 2013 finns ett tiotal Lidingöguider med kunskande om Lidingös historia. Leif Aringer och Åsa Backlund är två av dem och de bor i vårt område.

Du kan läsa om en tur i Lidingö Nyheter på lidingonyheter.se. Sök "Okänd ö" så hittar du artikeln.

Läs mer på Lidingöguidernas hemsida, www.lidingoguiderna.se.

Lidingöguiderna erbjuder olika typer av guidningar, både för privatpersoner och företag, stora som små. De kan skraddarsy en guidning för just dig och utifrån dina önskemål. De ger också förslag på lämpliga turer beroende på hur många man är och hur mycket tid man har.

De hjälper till att hitta öns smultronställen och berättar om vår rika historia bland runstenar, gamla gårdar, vackra hus och byggnadsminnen.

Här är några turer man kan välja:

- Stora eller lilla Lidingöturen
- Lidingö för nyinflyttade
- Naturvandringar och kvarterspromenader
- Kondis och kondisturen
- Villastaden med dess arkitektur
- Cykelturer
- Öns gamla gårdar
- Lidingös nio byggnadsminnen

Boka lokal på Föreningsgården

Som medlem i Högborga-Breviks villaägareförening har du rabatt på att hyra lokal i Föreningsgården. Föreningsgården ligger i nyrenoverade lokaler i gamla ICA Larsberg.

Det finns ett antal olika rum att hyra. Det finns möbelförråd med konferensstolar liksom bord och stolar för fester. I stora salen finns piano och flygel, bildprojektor, ljudanläggning och hörslinga.

För information och bokning: telefon 08-684 288 00, mejl: lidingoforeningsgard@gmail.com.

Recept från Hemköp Lidingö Brevik:

Öländska kroppkakor

45 min
13 Ingredienser
Ingredienser (4 port)

Inköp:

200 gr finhackad blandsvamp
2 msk smör
2 st finhackade schalottenlökar
1 st riven vitlöksklyfta
0,5 kruka hackad timjan
0,5 tsk rosmarin
100 gr färskost
1 kg skalad mjölig potatis
1 st stort ägg
2,5 dl vetemjöl
1 dl lingonsylt
1 nypa salt
1 nypa svartpeppar

Gör så här

1. Stek svampen i torr panna så att vätskan försvinner. Tillsätt smör, lök, kryddor, salt och peppar och fräs ett par minuter. Vänd ner 100 g färskost, låt svalna och ställ åt sidan.
2. Koka potatisen mjuk, låt den ånga av och pressa med potatispress.
3. Blanda ljummen potatis med lätt uppvispat ägg, mjöl och 1 tsk salt. Rör inte för mycket.
4. Forma degen till en rulle och skär 12 bitar. Gör en grop i varje bit och lägg i lite av fyllningen. Tryck ihop degen över fyllningen och forma till en boll.
5. Koka kroppkakorna i saltat vatten tills de flyter upp till ytan, ca 10 min, ät direkt eller stek dem gyllene i panna på medelvärme.
6. Servera med lingonsylt och brynt smör.

ICA Supermarket

ICA Käppala Presentkort

Mot denna kupong erhåller du 10% rabatt om du handlar för minst 500 kr vid ett tillfälle. Gäller ej tobaks- och ombudsvaror.

Namn:

Gäller t o m 31 dec 2021.

Hemköp
LIDINGÖ BREVIK

Öppet alla
dagar 8-22

Handla för minst 500 kronor och du får 10% rabatt vid ett köptillfälle.

Gäller ej tobaks- och ombudsvaror.

Namnteckning

Kassörens sign. Gäller t o m 31 dec 2021

N
NORDSTRANDS
MÄKLARI

Din fastighets-
mäklare på ön.

www.nordstrandsmakleri.se
08-731 51 00

Breviks kyrka

Öppen förskola för barn 0-3 år (ingen föränmälan)
mån, tisd, tors kl 09.30-15.00
ons kl 12.00-15.00.

Mötesplats för ungdomar
som fyllt 15 år. Ingen
föränmälan. Varje onsdag kl
17.00-21.00

Andakt med meditativa
inslag. Varje onsdag kl 18.30-
19.00

Sopplunch samt kaffe och
kaka. Musik eller diktläsning
eller önskepsalmer. Ingen
föränmälan. Ingen avgift.
Varje torsdag kl 13.00-15.00

Söndag 21 november

11.00 Gudstjänst
Helena Hansson.
Musiker Anna Birgersson.

Söndag 8 november, 1:a advent

11.00 Gudstjänst
Gunnar Olofsgård.
Körsång. Organister Stefan
Själänder och Li Ringquist
Östman.

Söndag 5 december

11.00 Gudstjänst
Fanny Linder. Lidingö
Gospel. Musiker Anna
Birgersson.

Onsdag 8 december

13.00-15.00 Au Pair Café
A place to meet other au
pairs.

Söndag 12 december

11.00 Gudstjänst
Helena Hansson.
Musiker Li Ringquist
Östman.

16.00 Uruppförande

"I Lucias ljus" av Maria
Hulthén Birkeland (musik)
och Ulla-Carin Nyquist
(text). För damkör och
instrument. Lidingö
Cappella under ledning av
Li Ringquist Östman.

Måndag 13 december, Luciadagen

18.00 Luciakonsert med
körerna Lidingö Kids
Midi och Lidingö Youth
Choir under ledning av
Anna Birgersson. Efter
konserten Luciakaffe.

Tisdag 14 december 10.30-11.10

Knattegudstjänst

Lördag 18 december

16.00 Julens sånger
med Lidingö Gospel
under ledning av Anna
Birgersson. Traditionellt
och svängigt.

Söndag 19 december

11.00 Gudstjänst
Gunnar Olofsgård.
Musiker Anna Birgersson.

Julafton fredag 24 december

11.00 Barnens julbön
17.00 Julbön
23.30 Midnattsmässa

Juldagen lördag 25 december

07.00 Julotta
Fanny Linder. Kör. Musiker
Li Ringquist Östman.

Nyårsafton fredag 31 december

17.00 Nyårsbön. Sångsolist.

Bäst betalt för en villa i april fick ägaren av Jugendvillan på Kullavägen. 46,5 milj kr blev prislappen, vilket är mycket pengar, så klart, men huset är på 590 kvadratmeter boyta, så det betyder säkert en del. Och så läget, så klart.

Sålda fastigheter

i Högb erga och Brevik de senaste månaderna

Datum	Adress	Boyta	Tomt	Pris milj kr
20 mars	Videvägen 6	197	1 276	17,00
12 april	Kullavägen 24	590	2 141	46,50
13 april	Äppelstigen 7	108	155	9,03
13 april	Tallstigen 41	93	648	14,55
14 april	Sälgstigen 15	85	185	9,10
14 april	Äppelstigen 6	108	152	9,10
29 april	Äppelstigen 3	108	147	9,10
01 maj	Klövervägen 20	175	1 413	15,05
07 maj	Höguddsvägen 35	151	788	10,63
13 maj	Sälgstigen 29	161	327	12,10
14 maj	Tallstigen 8	234	580	16,00
20 maj	Söderkroken 21	282	773	24,50
24 maj	Trädgårdsvägen 1A	283	1 044	16,30
06 juni	Kullavägen 1C	245	952	22,50
10 juni	Barrstigen 27	125	1 158	12,80
25 aug	Södra Kungsvägen 254	700	1 410	27,20
1 sept	Äppelstigen 6	108	152	9,10
10 sept	Högb ergav 16	211	1 064	16,00
17 sept	Klöverbacken 3A	228	961	14,50
30 sept	S:a Kungsv 216G	87	155	8,80
7 okt	Sälgstigen 18	164	238	11,25
19 okt	Sälgstigen 19	84	179	9,22
22 okt	Högb ergavägen 3	277	724	16,00
26 okt	Barrstigen 30	161	426	13,05

Medelvärde	212	699	14,56
förra perioden	183	989	15,80
Medianvärde	173	773	12,45
förra perioden	192	1 114	15,75
Pris kr/kvm			61 125
förra perioden			80 964

Uppgifterna är hämtade från booli.se i slutet av oktober 2021. I de flesta fall är priserna baserade på lagfartsinformation från Lantmäteriet. I vissa fall är det det sista bud som Booli registrerade innan mäklaren tog bort annonsen. Därför kan det finnas någon eller några försäljningar ovan som inte blivit av.

Service & öppettider

BREVIKS CENTRUM

Hemköp Lidingö Brevik

Tel 08-766 00 30
www.hemkop.se
Alla dagar 08.00-22.00

Frisören Rami

Tel 08-766 39 26
tis-fre 10.00-18.00
lör 10.00-14.00

Breviks Salong

Tel 08-766 44 79
mån-fre 09.00-18.00
lör 09.00-13.00

Breviks kem-, skrädderi-, sko- och nyckelservice

Tel 08-766 16 85
mån-fre 09.30-18.00
lör 10.00-14.00

FÖRETAG

Alinea Förlag

Böcker och kundtidningar
Tel 0708-65 85 84
info@alinea.nu

Fix&Färdig

Tapetserarverkstad
Johanna von Schoultz
Tel 073-677 97 00

Nordstrands mäkleri

www.nordstrandsmakleri.se
Tel 08-731 51 00

Art for children

Konsttryck, konst på brickor
Ann-Charlotte Svendsdotter
www.artforchildren.se

RESTAURANG, CAFÉ

Quarti

Tel 08-766 59 10
www.quarti.se
tis-tors: 16.45-21.45
fre-lör: 16.45-23.45
sön: 16.45-20.45

Lidingö SuperWok

Tel 08-766 38 38
vardagar 11.00-21.00
lör-sön 13.00-21.00

Ristorante Granduca

Tel 073-915 54 00
finns på facebook.
mån-fre 09.00-15.00, 17.00-21.00 (fre -22.00). Lör 13.00-23.00, sön 13.00-21.00

Högberga Bageri & Café

Tel 08-766 05 00
mån-fre 07.30-18.00 lör
07.30-17.00 sön 09.00-16.00

Café Vattenverket

Insjöhagsvägen 14
Tel 08-766 09 29
info@vattenverket.se
Alla dagar 09.00-17.00

Restaurang Bryggan

Gåshagaleden 12
www.restaurangbryggan.se
För tillfället stängt för ombyggnad. Se hemsida för mer information.

Pier 16 (Gåshaga brygga)

Tel 08-52 52 16 16
www.pier16.se
mån-tors 16.00-23.00
fre 15.00-24.00, lör 12.00-24.00 sön 12.00-22.00

KONFERENS, HOTELL

Högberga Gård

Tel 08-546 46 100
info@hogberga.se

ÖVRIGA

Breviks Båtsällskap

Seglarvägen 48-50.
info@bbslidingo.se

Lidingö Breviks Sjöscouter

Saltsjövägen 50.
info@lbr.nu

Breviks kyrka

Kapellbacken 1.
Tel 08-410 847 49

Breviks förskola

Tel 08-731 47 40

Breviks tennisklubbar

Östra: Karoline Lind Ögren,
tel 076-219 71 71
Västra:
brevikengarnas@hotmail.se

ICA Supermarket Käppala

Holavedsvägen 1.
Tel 08-544 809 10
Alla dagar 08.00-21.00

LIDINGÖ STAD

Felanmälan

Avfall, idrottsanläggningar, klotter, vägskador, parker, vatten och avlopp, vinter-väghållning och städning av gator:

Formulär finns på
www.lidingo.se

Hanteras 08.30-16.00.

Akuta ärenden på kvällen, helger och nätter:
Tel: 010-470 56 57.

Tekniska förvaltningens kundtjänst: vardagar kl.

08.30-16.00. Tel 08-731 33 03.

Vatten och avlopp:
Tel 08-731 46 69.

Gatubelysning

Bogfelts installation och entreprenad mån-tors
07.30-15.30 fre 07.30-13.00
Tel 08-731 46 71.

Återvinningsstationer

Förpackningsinsamlingen.
Tel 0200-88 03 11.
www.ftiab.se

Stockby Returpark

Mån-tors kl 12.00-20.00,
fre-sön kl 09.00-16.00

Söderns trädgårdsavfall

December-mars öppet mån-dag-fredag 12.00-16.00.

Sten och jordtipp

i Trolldalen
Mån-fre 07.00-15.30.

Nya Meddelanden

är Högberga-Breviks villaägareförenings medlemstidning. Den trycks i 700-900 ex, två gånger om året. Ansvarig utgivare: Christer Åkerhielm (ordförande). Redaktör: Andreas Lindberg: andreas@ifkmedia.se Kom gärna med förslag på artiklar eller idéer på innehåll! Vill du skriva en artikel hör av dig till redaktören.

Högberga-Breviks villaägareförening c/o Åkerhielm, Sälgstigen 1, 181 62 Lidingö.

www.lidingovillor.se pg 150 48-2

swish: 123 253 55 99

Ordf: Christer Åkerhielm,

tel 070-966 3002 e-post:

christer.aakerhielm@gmail.com

Högberga-Breviks villaägareförening

Högberga-Breviks villaägareförenings uppgift är att tillvarata Högbergas och Breviks villaägares intressen i kommunala och allmänna frågor. Föreningen arbetar aktivt med att påverka politiker och myndigheter i frågor som gäller området. Antalet medlemmar uppgick till cirka 420 st i slutet av 2021. Varje anslutet hushåll räknas som en medlem, därför representerar vi cirka 1 500 invånare.

Medlemmarna är ägare till villor, radhus eller liknande i Högberga-Breviks området. Föreningens område gränsar i väster till Östra Mölna byalag, i öster till Käppala villaägareförening och i norr till Killinge Gåshaga villaförening.